

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1675. usque ad annum 1681

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1780

VD18 90119207

§. 32. Ejusdem Episcopi literæ ad Bonzium Cardinalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67305)

in Ecclesias alienari potuerit. Hæc si Regi Sæc. XVII.
A. C. 1676.
 suggesta fuissent, nimium ille justitiæ ac Religionis habebat, ut Ecclesias ea libertate, quam ab origine & fundatione sua, omniumque Gallicæ Regum patrocínio obtinuerant, privatas vellet. Hæc ego tanto libentius, majorique fiducia vobis commemo, quod, cum multis annis huic provincie gubernandæ præfueritis, ejusdem jura, moresque, præsertim in iis, quæ Regaliam spectant, comperta habeatis. Nec credo, hanc meam agendi scribendique libertatem ingratam ipsi Regi futuram; imo ubi intima hujus causæ momenta, sinumque perspexerit, credo equidem, quæ hætenus a me peracta sunt, rata habiturum, adscripturumque inviolabili in ejus Majestatem obsequio immensoque desiderio solidæ veræque ejus gloriæ proferendæ.

§. XXXII.

Ejusdem Episcopi epistola ad Bonzium Cardinalem.

Cum autem Petrus Bonzium Cardinalis ac Narbonensis Archiepiscopus per quemdam e suis Vicariis ad nuperas Alecensis Episcopi literas tandem responsum dedisset, eumque ut sententiam suam mutaret, hortaretur, Pavillonius hæc ad Cardinalem die octava Junii rescripsit:

„Post-

Sæc. XVII.

A. C. 1676.

„Postquam omnia ad animum revo-
 „cavi, & quidquid in utramque par-
 „tem afferri, dicique poterat, accu-
 „rate ac lente discussi; fateor, mihi
 „nihil ex omnibus, quæ afferebantur,
 „dignum occurrisse, quo ad mutandam
 „primam sententiam, meamque con-
 „stitutionem revocandam moveri pos-
 „sem. Igitur de canonica libertate non
 „meæ tantum, sed omnium hujus Pro-
 „vinciæ Ecclesiarum, si ea, quæ in
 „præfata mea constitutione exposui,
 „vera sunt, satis hoc erit, ut omni-
 „bus, qui modo judicio aliquo pollent,
 „nec partibus addicti sunt, non vera
 „tantum, sed & clarissima, & certissi-
 „ma esse, nec aliis rationibus opus
 „est, quam iis, quæ a Domino de
 „Marca ad preces Conventus Gallicani
 „Anno 1656. conscripta, ac memoriæ
 „commendata, quæque in libris de
 „concordia imperii, & sacerdotii fu-
 „suis ab eodem producta sunt, adjuncta
 „dissertatione Domini Episcopi Monti-
 „pellulani (quam in una sessionum e-
 „jusdem conventus peroravit) aliisque
 „documentis, titulisque, quos inter
 „acta & annales Cleri Gallicani repe-
 „rire est: In his omnibus hujus pro-
 „vinciæ libertas & exemptio clarissime
 „apparet, non privilegiis, non Regum
 „favore & beneficio quæsitæ, sed na-
 „turali,

Sæc. XVII.
A.C. 1676.

„turali, innataque, ac canonica, ipsa-
 „que fundatione dicta libertate, hanc
 „sibi adjunctam habuit, cum ad coro-
 „nam Gallicam pervenit, eodemque
 „fere tempore hanc ei Concilium Lug-
 „dunense confirmavit, quo sub pœna
 „excommunicationis omnibus quanta-
 „cunque dignitate florentibus prohibi-
 „tum est, ne Regaliam ad Ecclesias
 „extenderent, hujus servitutis hacte-
 „nus insuetas; neve Prælati, aliique
 „gubernandis Ecclesiis admoti auxilio
 „aut consilio eam promoverent, quin
 „potius quantum pro virili sua parte
 „possent, illi obniterentur; sed & Gal-
 „liæ Reges christianissimi decretis Con-
 „cilii Lugdunensis obsecuti, hanc ipsam
 „libertatem intactam, illibatamque Ec-
 „clesiis voluere. Nam Philippus pul-
 „cher, quamvis jus Regaliæ pro iis
 „Ecclesiis, in quibus hætenus usu re-
 „ceptum fuerat, accerrime tueretur,
 „ea tamen dato diplomate (cujus Au-
 „tographum in Archiviis Ecclesiæ Me-
 „tropolitanæ Narbonensis asservatur)
 „hanc ipsam Ecclesiam gravare minime
 „voluit; tantumque abest in hac libertatis
 „suæ possessione quatuor fere sæculorum
 „decursu, quæ a Concilio fluxere, tur-
 „batam esse, ut potius quam plurimis
 „Authenticis titulis, legitimisque do-
 „cumentis confirmata & stabilita sit.

Hist. Eccles. Tom. LXIV.

F. Ec-

Sæc. XVII. „Ecce, Eminentissime Cardinalis, con-
A. C. 1676. „stitutionis a me editæ fundamenta.

„Ea vero nihil aliud complectitur, quam
„quæ a jure communi, concilioque
„Oecumenico quadringentis jam fere an-
„nis tota Gallia recepto decreta sunt.
„Hoc cum animo reputarem, nunquam
„difficultates & pericula, quæ ex hac
„Regaliæ causa consecutura prævide-
„bam, tanti mihi visa sunt, ut remo-
„vere me ab incæptis deberent. Ex-
„plevi, quæ conscientia meæ ac offi-
„cio pastoralis debui, cætera divina
„providentia committo. Non sum e-
„quidem rerum hujus mundi adeo igna-
„rus, ut non omnino occurrerit, quam
„multa & gravia instarent mihi, si per-
„gerem Regiis mandatis obluertari, cæ-
„terum quoties Dei & justitiæ ac Ec-
„clesiarum causa agitur, nihil est tam
„magnum, arduumque, quod morari
„aut perterrere nos debeat, præsertim
„cum non ego me periculis ac pugna
„objecerim, sed potius provocatus,
„coactusque in aciem processerim, nec
„prius loqui cæperim, quam cum am-
„plius tacere non licuit, & tunc quo-
„que, cum loqui & repugnare necesse
„tas fuit, id solum commisi, ut sacra-
„mentum fidelitatis non permiserim in
„acta publica referri; id enim si per-
„missem, hoc ipso videbar in Regaliæ

„con-

„consentire. Cum vero ob neglectam Sæc. XVII.
 „hanc solemnitatem Regaliam in hac A. C. 1676.
 „mea Ecclesia, cui quadraginta jam
 „annis præfueram, apertam esse con-
 „tenderent, scripsi ad comitia Cleri ge-
 „neralia, rogaviq; ut in hoc Regaliæ
 „negotio causam Ecclesiæ sustinerent,
 „ac Regi supplicarent; id enim ab aliis
 „Cleri conventibus semper hætenus ob-
 „servatum esse, eodemque tempore ad
 „Eminentiam Vestram ac hujus Pro-
 „vinciæ deputatos literas exaravi. Non
 „immoror equidem examinandis caus-
 „sis, quæ Patres illius sacri senatus
 „promoverint, ut nec Rege admonito,
 „nec provisus remediis conventum ab-
 „solverint, cum tamen ea causa esset,
 „quæ præcipue ad Clerum spectaret.
 „Non ideo tamen minorem mihi cre-
 „didi obligationem incumbere jura Ec-
 „clesiæ meæ defendendæ, quin potius
 „tanto majorem eam esse censui, quanto
 „minus auxilii ab aliis sperarem, &
 „cum paulopost certior redditus essem,
 „quam plura ac præcipua Ecclesiæ ca-
 „thedralis ac Diæcesis nostræ beneficia
 „titulo Regaliæ collata esse, consilium
 „tandem cepi, constitutionem meam
 „in publicum edendi, cum hoc unicum
 „remedium superesset, quo libertatem
 „ejusdem Ecclesiæ tueri; turbasque,
 „quæ instare videbantur, avertere li-
 „ceret.

Sæc. XVII. „ceret. Scio objici mihi, quod etiam
 A. C. 1676. „Eminentia Vestra dignata est insinuare,
 „hanc causam a Regis senatu in ju-
 „dicio contradictorio præsentibus Cleri
 „deputatis judicatam esse, ipsumque
 „Clerum agnovisse, Regium tribunal,
 „seque illi submisisse, non ergo licere
 „amplius reclamare. Hæc oppositio
 „quam est speciosa, tam fundamento ac
 „soliditate caret. Nec enim in hac
 „caussa, si loqui proprie velimus, Re-
 „gium forum Clerus agnovit, quippe
 „qui Henricum IV. imploravit, suas
 „que apud eum querelas deposuit ad-
 „versus parlamenti Parisiensis An. 1608.
 „pronuntiatam sententiam, quam Ec-
 „clesiæ libertatibus gravem, Regioque
 „Henrici edicto duos ante annos vul-
 „gato, & cui parisiense Parlamentum
 „aliquamdiu repugnavit, contrariam
 „affirmabant, easdemque postea quere-
 „las apud Ludovicum XIII. gloriose
 „memoriæ, ac Regnantis Ludovici Pa-
 „trem repetiit; iisque ut ex publicis
 „Cleri documentis constat, manum
 „huic negotio, finemque per extraor-
 „dinarios commissarios (inter quos
 „quamplures antistites) apponere de-
 „stinaverat, fecissetque, nisi mors de-
 „stinata prævertisset. Lites ac conte-
 „stationes, quæ postea coram senatu
 „Regio agitatae sunt, vertebantur so-
 „lum

„lum inter particulares Regalistas ex Sæc. XVII.
 „una, promotosque ab Ordinariis ex A. C. 1676.
 „altera partibus; non ideo tamen Cle-
 „rus Gallicanus aut finem implorandi
 „Regem fecit, aut libertatem Ecclesia-
 „rum compromisso submittere voluit,
 „quam semper ut certam, nullique du-
 „bio aut liti expositam agnovit. Pote-
 „rant ergo sententiæ a Regio Consilio
 „latæ, & quibus procuratores inter-
 „venerant, privatorum negotia litesque
 „finire; quippe cum de dubiis incertis-
 „que causis ageretur. Id vero, ut ad
 „omnia indistincte negotia extendatur,
 „etiam ad illa, quæ spirituales Epi-
 „scoporum Authoritatem, ac Ecclesia-
 „rum immunitatem tangunt, quæque
 „nullum prorsus dubium, aut litem
 „patiuntur, enimvero indignum id esset,
 „plenumque periculi. Nec vero procu-
 „ratorum interventus obligare Episco-
 „pos, eorumque Diæceses potuit, cum
 „in hujusmodi materiis nullam habeant
 „deputati, imo ne ipsa quidem Cleri
 „comitia, concludendi potestatem. Causa
 „Regaliæ publica est, respicitque
 „quinque aut sex Ecclesiasticas provin-
 „cias, compluresque particulares Diæ-
 „ceses, agiturque de conservandis Ec-
 „clesiæ non solum redditibus tempora-
 „libus, sed præsertim dignitatum, Ca-
 „nonicatum, aliorumque principalium
 „bene-

Sæc. XVII.
A.C. 1676.

„beneficiorum collatione, quæ spiri-
„tuale ac Hierarchicum quoddam jus
„est, nec libertas aut possessio, qua Ec-
„clesiæ hac in parte fruuntur, dubia
„aut incerta est, sed certa, notoria ac
„omnino comperta; male ergo Ecclesiæ
„negotium gessissent, si illud iudicio
„foroque submitterent Regii senatus,
„& si demus id factum esse, semper
„tamen Episcopis, quorum interest
„potestas fuit reclamandi, revocandi
„que contra jus & Canones gesta. Clero
„coram Regio tribunali nihil aliud præ-
„stare licuit, quam ut causæ momenta
„principi exhiberet, ejusque contra Re-
„gios ministros libertati Ecclesiarum
„infestos opem invocaret, id quod præ-
„teritis etiam annis ab eodem Clero
„factitatum est. Quando contra Pari-
„sienſis parlamenti sententiam, Hen-
„rico IV. & Ludovico XIII. glorioſæ
„memoriæ Regibus supplicavit, intel-
„legebat enim juribus & libertatibus
„Ecclesiæ quamplurimum detrahi, imo
„aliqua ratione ea deſeri perdique, si
„cum certa & indubia eſſent, pro cer-
„tis & indeciſis haberi pateretur, ac
„cognitioni Regionum miniſtrorum sub-
„mitteret, qui alias, naturali quadam
„propenſione feruntur Regum jura ultra
„terminos proferendi, & tunc præſer-
„tim, cum non de Regis ſolum, ſed
„etiam

„etiam de ipsorummet commodo & Sæc. XVII.
 „Autoritate agitur ut in præsentī Re- A.C. 1676.
 „galix causā. Non ergo formalitates
 „aliquæ, quas dicunt in præsentī ne-
 „gotio observatas esse, Episcopis opponi
 „possunt, quo minus reclamare, sua-
 „rumque Ecclesiarum jura sustinere de-
 „beant, præsertim cum Regiis ministris
 „jam solemne, usuque receptum sit,
 „ut quoties bellum Ecclesiis & earum
 „immunitatibus fecerint, semper spe-
 „ciem aliquam formamque justitiæ ob-
 „tenderint; quam si morari Episcopi
 „voluissent, nunquam causā Ecclesiæ
 „contra eos, qui opprimere eam nite-
 „bantur, defensa esset. Imo rem at-
 „tente considerantibus palam est, hoc
 „unum ex eorum artificiis fuisse, qui
 „Ecclesiis Regiam imponere molie-
 „bantur; sensim enim, placideque plu-
 „res Procuratores, Prælatos & capitula
 „induxere, ut iudicio se sisterent Regii
 „senatus, suæque libertatis titulos &
 „acta producerent, ac postea reclamare
 „volentibus opponerent, causam hanc
 „jam examinatam, decisamque in ju-
 „dicio contradictorio fuisse; prævide-
 „bant enim, nisi hisce compendiis ute-
 „rentur, & aliquam justitiæ formam
 „præferrent, nunquam ad optatum fi-
 „nem perventuros, & hac ipsa justitiæ
 „specie Regis animum occuparunt,

Sæc. XVII. „effeceruntque, ut in suas partes tran-
 A.C. 1676. „fired; nec lucrari alia ratione eum
 „poterant, quippe æqui justique aman-
 „tem, ac etiam cum de ipsius commo-
 „dis agitur, earum regularum, quæ
 „semel constitutæ sunt, observantem.
 „Sed nec contenti in iis, quæ ad for-
 „mam modumque pertinent, Regi im-
 „ponere, id multo magis quoad sub-
 „stantiam ipsam fecere; suggererunt
 „enim Majestati suæ, Regaliam jure esse
 „Gallicæ coronæ cœvum, eique ne-
 „cessario annexum, ac natura sua uni-
 „versale, ac uniforme, totumque Re-
 „gnum complecti, quæ omnia plane
 „nova dogmata sunt, recensque inducta,
 „ac historiæ testimoniis, œcumenici
 „Concilii toto Regno recepti decisio-
 „nibus novis antiquisque Regum edictis,
 „Authenticis cameræ Parisiensis docu-
 „mentis, Parlamentorum ab aliquot
 „jam sæculis decretis, ac denique Au-
 „thorum, qui de hoc argumento scri-
 „psere, quique inter præcipuos Sena-
 „tores Regisque ministros numeraban-
 „tur, sententiis ac Doctrinæ contraria.
 „Præterea in hoc ipso, quod nobis ob-
 „jiciunt, Regii consilii judicio Præla-
 „tos & capitula ad producendos titu-
 „los & alia suæ exemptionis documenta
 „compulerunt, perinde ac si privatis
 „privilegiis ac contractibus (quemad-
 „modum

Sæc. XVII.
A.C. 1676.

„modum aliæ quædam Ecclesiæ Re-
 „galix olim subiectæ, & in Provinciis
 „sitæ huic oneri assuetis) libertatem
 „suam debeant, cum tamen ea potius
 „ex natura Ecclesiasticorum beneficio-
 „rum, non aliunde proveniat, nec
 „proinde alio titulo aut probatione,
 „quam naturalis suæ possessionis indi-
 „geat. Has vero Ecclesias, postquam
 „in earum classem redegerunt, quæ
 „particulari titulo a Regalia exemptæ
 „sunt, continuo adjecerunt, eas nihilo-
 „minus Regaliæ subiectas esse, nec de-
 „fendi posse continua, & immemoriali
 „possessione, quippe jus Regaliæ adeo
 „coronæ annexum esse, ut nec alie-
 „nari, nec præscribi possit: qua in ratio-
 „cinatione illud ipsum supponunt, quod
 „probari, non supponi debuit; si enim
 „jus Regaliæ nec alienari, nec præscribi
 „potuit, ergo jus Regaliæ jam consti-
 „tutum, & stabilitum esse oportuit, id
 „vero probari debuit, cum in hoc ipso
 „tota lis & cardo hujus quæstionis ver-
 „tatur. Hæc si explicata Regi fuissent,
 „nostrarumque Ecclesiarum jura & li-
 „bertas, uti par erat exposita, nimium
 „haberet ille æquitatis, ut unquam
 „pati posset libertatem & prærogativam
 „Ecclesiis adimi, quibus a prima fun-
 „datione fruebantur, quasque alii re-
 „tro Reges intactas semper, illibatas-
 F 5 „que

Sæc. XVII. „que voluerunt. Id ergo unum super-
A. C. 1676. „est, ut Regi fideliter res tota, ejusque
 „fundamenta, & rationes uti se habent,
 „ante oculos ponantur, nec vero aptior
 „alius est, qui præstare id possit, quam
 „Eminentia Vestra; character quippe
 „& dignitas Metropolitanæ, ac præsen-
 „tim gratia, qua apud Regiam Maje-
 „statem floret, Eminentia Vestra ante
 „alios id præstabit, ut vid. & loqui
 „de hac causa libere audeat, & a Prin-
 „cipe libenter grateque audiatur. Digi-
 „nata est jam aliquoties Eminentia Ve-
 „stra mihi significare, gratum sibi ac-
 „ceptumque fore, si cum necessaria
 „aliqua occurrent, non ommitterent
 „eam submonere; at vero nihil magis
 „necessarium, majorisque momenti
 „occurrit, quam quod præsens occasio
 „monendum offert. Libertas nostra-
 „rum Ecclesiarum, qua immunes a
 „Regalia constituuntur, depositum
 „quoddam est fidei Episcoporum com-
 „missum, nobisque obligatio incumbit
 „integrum illud intactumque Christo
 „Jesu supremo Ecclesiarum pastori re-
 „stituendi. Ego ea jam ætate sum,
 „ut reddendis villicationis meæ ratio-
 „nibus vicinum me sentiam, nec aliud
 „magis conscientiam meam prægrava-
 „verit, quam si contra officii mei debi-
 „tum, apertamque veritatem jura ac
 „liber-

„libertates Ecclesiæ meæ prodam. Nec Sæc. XVII.
 „ego sum solus, cui hæc causâ tan- A.C. 1676.
 „topere cordi ac curæ sit; nam Emi-
 „nentiam Vestram non latet, quid
 „plerique Episcoporum sentiant, &
 „quam aperte, dum occasio se offert,
 „in hac causâ loquantur. Compertum
 „quoque mihi est, nonnullos Episco-
 „porum scriptis protestatos esse, eas-
 „que protestationes in Archivia suarum
 „Diæceseon condidisse, ut hac saltem
 „ratione suarum Ecclesiarum juribus
 „consulerent. Me quod attinet, Deum
 „enixe & ex intimo cordis precabor,
 „ut quæ ad maiorem sui nominis glo-
 „riam, Ecclesiæ utilitatem ac con-
 „scientiæ quietem faciunt, Eminentiae
 „Vestræ inspirare dignetur; ipsa inte-
 „rim dignabitur, eodem ut hætenus,
 „affectu & benevolentia me prosequi,
 „interim reverentiæ ac Venerationis
 „plenus sum & ero semper.,,

§. XXXIII.

*Aleſtensis rationes Ludovico Regi
expositæ.*

Cum autem Pavillonius Aleſtensis
 Episcopus haud temere vereretur, Palat. in
 vita Inno-
 cetii XI.
 pag. 32.
 ne Franciæ Rex a suis Ministris, qui
 Regaliæ per totum Regnum extenden-
 dæ auctores erant, incitatus totam in-
 digna-